

FAN, TA'LIM, TEXNOLOGIYA VA ISHLAB CHIQRISH
INTEGRATSIYASI ASOSIDA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI
RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY JURNALI
VOLUME-2, ISSUE-10

ZAMONAVIY KONTRATSEPSIYA USULLARI, AFZALLIKLARI,
KAMCHILIKLARI.

Samarova Munira Adxamovna

Akusherlik -ginekologiya va oilaviy shifokorlikda ginekologiya kafedrası 2-kurs
magistranti

Annotatsiya: Zamonaviy kontratsepsiya usullari ayollar va erkaklar sog'ligini saqlash, homiladorlikdan samarali himoyalaniş hamda reproduktiv rejalashtirishda muhim rol o'ynaydi. Ushbu usullar orasida gormonal preparatlar (og'iz tabletkalari, plastrlari, implantlar), intrauterin qurilmalar (spiral), prezervativlar, homiladorlikdan oldingi va postkoital vositalar, shuningdek, tabiiy usullar mavjud. Har bir usulning afzalliklari va kamchiliklari mavjud bo'lib, tanlov shaxsiy ehtiyoj, sog'liq holati va hayot tarziga bog'liq. Masalan, gormonal usullar yuqori samaradorlikka ega, ammo ba'zi hollarda yon ta'sirlar paydo bo'lishi mumkin. Prezervativlar esa yuqumli kasalliklardan himoya qiladi, lekin homiladorlikdan himoya darajasi gormonal usullarga nisbatan pastroq. Tabiiy usullar xavfsiz bo'lishi bilan birga, ehtiyotkorlik talab qiladi. Zamonaviy kontratsepsiya vositalarini tanlashda shifokor bilan maslahatlashish va individual tavsiyalarni hisobga olish zarur. Ushbu usullarning o'rganilishi reproduktiv salomatlikni yaxshilash va homiladorlikni rejalashtirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Kalit so'zlar: Zamonaviy kontratsepsiya, gormonal usullar, prezervativ, intrauterin qurilma, homiladorlikdan himoya, postkoital vositalar, tabiiy usullar, reproduktiv salomatlik, yon ta'sir, shaxsiy tanlov.

Zamonaviy kontratsepsiya vositalari reproduktiv salomatlikni ta'minlash va homiladorlikni rejalashtirishda muhim ahamiyatga ega. Turli metodlar, jumladan gormonal, mexanik va tabiiy usullar, foydalanuvchilarning ehtiyojlari, sog'liq holati va iqtisodiy imkoniyatlariga qarab tanlanadi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, eng samarali vositalar – gormonal preparatlar, intrauterin qurilmalar va implantlar bo'lib, ular uzoq muddatli himoya va yuqori samaradorlikni ta'minlaydi. Shu bilan birga, ushbu usullarning ayrimlari yon ta'sirlar bilan bog'liq bo'lishi mumkin, masalan, kayfiyat o'zgarishi, bosh aylanishi yoki qon ketishi.

Prezervativlar eng ko'p ishlatiladigan vositalardan biri bo'lib, ularning asosiy afzalligi – yuqumli kasalliklardan himoya qilishdir. Shu bilan birga, prezervativlar samaradorligi gormonal vositalarga nisbatan pastroq bo'lib, foydalanuvchilarga to'g'ri

**FAN, TA'LIM, TEXNOLOGIYA VA ISHLAB CHIQRISH
INTEGRATSIYASI ASOSIDA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI
RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY JURNALI
VOLUME-2, ISSUE-10**

foydalanishni talab qiladi. Tabiiy usullar xavfsiz va yon ta'sirsiz bo'lishiga qaramay, ular past samaradorlik va qat'iy kuzatuvni talab qiladi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, kontratsepsiya vositasini tanlashda individual maslahatlar va shifokor yordami muhimdir.

So'nggi yillarda tadqiqotlar kontratsepsiya vositalarining tarqalishidagi ijtimoiy, madaniy va iqtisodiy omillarning ahamiyatini ta'kidlamoqda. Misol uchun, arzon va keng tarqalgan vositalar foydalanuvchilar orasida tezroq qabul qilinadi, yuqori narxli yoki murakkab usullar esa cheklangan darajada ishlatiladi. Shu bilan birga, foydalanuvchilarning bilim darajasi, shaxsiy afzalliklari va sog'liq holati kontratsepsiya vositalarini samarali qo'llashda asosiy omil sifatida namoyon bo'ladi.

Diagramma va jadval asosida olib borilgan tahlillar shuni ko'rsatadiki, kontratsepsiya vositalarining foydalanuvchilar orasidagi tarqalishi va samaradorligi doiraviy tarzda vizual ko'rsatish mumkin. Bu esa reproduktiv salomatlikni rivojlantirish va homiladorlikni rejalashtirish dasturlarini ishlab chiqishda muhim asos bo'ladi. Shu bilan birga, tadqiqot natijalari foydalanuvchilarga individual maslahat berish, kontratsepsiya vositalari bo'yicha xabardorlikni oshirish va sog'liqni saqlash tizimini takomillashtirishga yordam beradi.

Natijalar shuni ko'rsatadiki, zamonaviy kontratsepsiya vositalari nafaqat homiladorlikdan himoya qiladi, balki jamiyatning reproduktiv salomatligini oshirishda ham muhim rol o'ynaydi. Shu sababli, foydalanuvchilarning ehtiyojlarini hisobga olgan holda vositalarni tanlash, ta'lim va maslahat xizmatlarini rivojlantirish, hamda sog'liqni saqlash strategiyalarini ishlab chiqish zarur. Shu bilan birga, foydalanuvchilarga vositalarning afzallik va kamchiliklarini tushuntirish ham muhim ahamiyat kasb etadi.

XULOSA

Ushbu tadqiqot zamonaviy kontratsepsiya vositalarining samaradorligi, afzallik va kamchiliklarini tahlil qilishga qaratildi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, foydalanuvchilar orasida eng ko'p tanlangan vositalar – prezervativ va og'iz tabletkalari bo'lib, ular arzonligi, keng tarqalganligi va yuqori samaradorligi bilan ajralib turadi. Shu bilan birga, gormonal vositalar, intrauterin qurilmalar va implantlar uzoq muddatli himoya va yuqori samaradorlikni ta'minlaydi, ammo ba'zi hollarda yon ta'sirlar yuzaga kelishi mumkin.

Tadqiqot shuni ko'rsatadiki, kontratsepsiya vositasini tanlashda individual ehtiyojlar, sog'liq holati, iqtisodiy imkoniyatlar va ijtimoiy-madaniy omillar muhim ahamiyatga ega. Tabiiy usullar xavfsiz bo'lishiga qaramay, past samaradorligi va diqqat talab qilishi tufayli kamroq qo'llaniladi. Shu sababli, foydalanuvchilarga

**FAN, TA'LIM, TEXNOLOGIYA VA ISHLAB CHIQARISH
INTEGRATSIYASI ASOSIDA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI
RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY JURNALI
VOLUME-2, ISSUE-10**

individual maslahatlar berish va ularni kontratsepsiya vositalari haqida to'liq xabardor qilish zarur.

Doiraviy diagramma va statistik ma'lumotlar asosida tahlil shuni ko'rsatadiki, kontratsepsiya vositalarining tarqalishi va samaradorligini vizual tarzda ko'rsatish mumkin. Bu esa reproduktiv salomatlikni rivojlantirish va sog'liqni saqlash strategiyalarini ishlab chiqishda muhim vosita hisoblanadi.

Umuman olganda, zamonaviy kontratsepsiya vositalarining afzallik va kamchiliklarini chuqur o'rganish, foydalanuvchilarning ehtiyojlarini hisobga olgan holda tanlov qilish, reproduktiv salomatlikni oshirish va noxush homiladorlik holatlarini kamaytirishda katta ahamiyatga ega. Shu bilan birga, kontratsepsiya vositalari bo'yicha ta'lim va maslahat xizmatlarini rivojlantirish jamiyatning sog'lom rivojlanishini ta'minlaydi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. American College of Obstetricians and Gynecologists. (2020). *Contraception: Practice bulletin number 219*. *Obstetrics & Gynecology*, 135(6), e237–e259. <https://doi.org/10.1097/AOG.0000000000003778>
2. Black, K., & Garcia, D. (2019). *Contraceptive methods and reproductive health*. New York, NY: Springer.
3. Finer, L. B., & Zolna, M. R. (2016). Declines in unintended pregnancy in the United States, 2008–2011. *New England Journal of Medicine*, 374(9), 843–852. <https://doi.org/10.1056/NEJMsa1506575>
4. Jahongir, S. (2025). *Zamonaviy kontratsepsiya vositalari: afzallik va kamchiliklar*. Tashkent: Toshkent Davlat Tibbiyot Universiteti.
5. Kapp, N., & Curtis, K. M. (2018). Contraceptive efficacy and safety of hormonal and non-hormonal methods. *Best Practice & Research Clinical Obstetrics & Gynaecology*, 51, 38–52. <https://doi.org/10.1016/j.bpobgyn.2018.02.001>
6. World Health Organization. (2020). *Family planning/Contraception methods*. Geneva: World Health Organization. <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/family-planning-contraception>
7. Trussell, J. (2011). Contraceptive failure in the United States. *Contraception*, 83(5), 397–404. <https://doi.org/10.1016/j.contraception.2011.01.021>
8. Hatcher, R. A., Trussell, J., Nelson, A. L., Cates, W., Kowal, D., & Policar, M. (2018). *Contraceptive technology* (21st ed.). New York, NY: Ayer Company Publishers.